

Розробник:

Гутарева Н.В. – завідувач кафедри медико-біологічних основ охорони життя та цивільного захисту ДДПУ, кандидат медичних наук, доцент;

Рецензенти:

Клименко Ю.С. - кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізичної терапії, фізичного виховання і біології ДВНЗ «ДДПУ»;

Другова А.С. – завідувача інфекційним відділенням КНП «Обласна дитяча лікарня м.Слов'янськ», лікар Вищої категорії з дитячих інфекцій та Вищої категорії з педіатрії.

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри медико-біологічних основ охорони життя та цивільного захисту

Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри Н.В. Гутарева

Погоджено групою забезпечення спеціальності 232 Соціальне забезпечення

Керівник групи забезпечення С.В. Коношенко

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою

Державного вищого навчального закладу

«Донбаський державний педагогічний університет»

«30» _____ серпня _____ 2021р., протокол №1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	2-й	2-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 4 самостійної роботи студента – 3	24 год.	4 год.
	Практичні	
	24 год.	6 год.
	Самостійна робота	
	42 год.	80 год.
Вид контролю: залік		

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи медичних знань та цивільного захисту» є формування особистості вчителя, озброєного знаннями та вміннями, які необхідні для забезпечення збереження здоров'я людини в загрозливих для життя ситуаціях, а саме: знання клінічних особливостей патологічних станів, їх перебігу, наслідків та невідкладної допомоги.

2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання, результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни «Основи медичних знань та цивільного захисту»

Компетентності, які формуються з посиленням на шифр відповідно до освітньої програми	Програмні результати навчання з посиленням на шифр відповідно до освітньої програми	Методи навчання	Методи контролю
<p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 17. Здатність застосовувати softskills-навички в практичних ситуаціях.</p>	<p>ПРН 22. Організовувати соціальну роботу з різними категоріями населення.</p>	<p>Інформаційно-повідомлювальний, пояснювальний; пояснювально-спонукальний; продуктивно-практичний.</p>	<p>Усне опитування</p> <p>Тестовий контроль</p> <p>Доповіді</p> <p>Письмовий контроль</p> <p>Залік</p>

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	зокрема			Усього	зокрема		
		лек.	пр.	с. р.		лек.	пр.	с. р.
Тема 1. Перша медична допомога при загрозованих для життя станах, що виникають при захворюваннях внутрішніх органів, інфекційних хворобах.	17	8	4	5	29	2	2	26
Тема 2. Перша медична допомога в загрозованих для життя станах при травмах та нещасних випадках	44	10	14	20	38	1	2	34
Тема 3. Цивільний захист в сучасних умовах	29	6	6	17	23	1	2	20
Усього годин	90	24	24	42	90	4	6	80

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Предмет і задачі медичної підготовки. Значення курсу основ медичних знань для педагогічних працівників. Загальні закономірності росту і розвитку організму людини.	2	-
2	Дитячі хвороби, що набули соціального значення. Їх попередження.	2	1
3	Основні патологічні процеси в організмі людини.	2	-
4	Травми. Класифікація, характеристика закритих травм та перша допомога.	2	1
5	Травми як ушкодження з порушенням анатомічної будови та функції організму людини.	2	-
6	Основні захворювання органів черевної порожнини, невідкладні стани та перша медична допомога.	2	-
7	Кровотечі: види, характеристика. Травматичний	2	1

	шок. Невідкладна допомога		
8	Зупинка дихання та кровообігу.	2	-
9	Опіки: ознаки, ступені, невідкладна допомога. Опікова хвороба.	2	-
10	Відмороження: ознаки, ступені, невідкладна допомога.	2	-
11	Надзвичайні ситуації: класифікація, стадії розвитку, наслідки.	2	1
12	Єдина система цивільного захисту населення: основні завдання, заходи.	2	-
	Разом	24	4

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Основні захворювання органів дихальної системи: невідкладні стани та перша медична допомога.	2	1
2	Основні захворювання серцево-судинної системи: невідкладні стани та перша медична допомога.	2	-
3	Травми, їх ускладнення. Кровотеча у дітей та дорослих.	2	1
4	Перша медична допомога при зупинці дихання та кровообігу.	2	1
5	Транспортна іммобілізація і десмургія.	2	-
6	Перша медична допомога при пораненнях.	2	1
7	Перша медична допомога при травмах кінцівок.	2	-
8	Перша медична допомога при впливі на організм високих і низьких температур, електричного струму.	2	-
9	Перша медична допомога при травмах голови, грудної клітини, хребта, спинного мозку та живота.	2	1
10	Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку НС ЦЗ в сучасних умовах.	2	-
11	Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного,	2	1

	хімічного й біологічного зараження. Зброя масового ураження.		
12	Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС. Інженерний захист населення. Система оповіщення населення у разі НС.	2	-
	Разом	24	6

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Захворювання органів зору та їх профілактика.	5	24
2.	Захворювання органів дихання: клінічна картина, невідкладна допомога при загрозливих для життя станах.	10	20
3.	Захворювання серцево-судинної системи: клінічна картина, невідкладна допомога при загрозливих для життя станах.	10	14
4.	Зони зараження (радіоактивного, хімічного, біологічного): особливості утворення. Порядок дій і правила поведінки.	5	10
5.	Захист населення у разі виникнення надзвичайної ситуації.	10	6
6.	Засоби індивідуального захисту та робота з ними. Спеціальна та санітарна обробка.	2	6
	Разом	42	80

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за лекції здійснюється за такими критеріями: присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у перебігу лекції.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичного заняття, здійснюється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття;

– під час тестування – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття;

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами й математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в процесі написання поточних, проміжних контрольних робіт здійснюється за правильні відповіді на всі питання роботи.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час контрольного заходу здійснюється за правильні відповіді на питання.

Оцінювання презентацій за визначеними темами здійснюється відповідно до таких критеріїв:

– за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту, має бути ще не менше трьох джерел інформації);

– за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на використану літературу та джерела;

– за наявність змістовних висновків;

– за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

У разі виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи тієї форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу, може бути знижена: за неповну відповідь; за кожну неправильну відповідь; за невчасне виконання завдання; за недостовірність поданої інформації; за недостатнє розкриття теми; за відсутність посилань на літературні джерела.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань.

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
	для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт	для заліків
90–100 балів	Відмінно	Зараховано
89 – 75 балів	Добре	
60 – 74 балів	Задовільно	
26 – 59 балів	Незадовільно	Не зараховано
0 – 25 балів	Неприйнятно	

Для визначення критеріїв оцінювання для отримання заліку потрібно зважати на такі загальні положення:

– на оцінку «зараховано» (60-100 балів) заслуговує здобувач вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й за виконану самостійну роботу отримав зазначену кількість балів протягом семестру;

– оцінка «не зараховано» (0-59 балів) виставляється здобувачеві вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й за виконану самостійну роботу не набрав 60 балів упродовж семестру, він має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами (денна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 1	4	2	8	6	10	6
Т 2	5	2,5	28	16	15	8
Т 3	3	1,5	12	8	15	10
Разом	12	6	48	30	40	24

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати під час лекційного заняття, становить 1 бал.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати під час практичного заняття, становить 4 бали, а саме.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами (заочна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 1	10	5	5	3	15	11
Т 2	5	3	10	5	30	16
Т 3	5	3	5	3	15	11
Разом	20	11	20	11	60	38

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати під час лекційного заняття, становить 5 балів.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати під час практичного заняття, становить 10 балів.

Результати поточного контролю рівня знань здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання (у вигляді певної кількості отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до їхнього відома, виставляються в Журнал обліку роботи академічної групи та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Допуск до підсумкового контролю з навчальної дисципліни становить 60 балів, визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти для отримання позитивної оцінки «задовільно», крок шкали – 1. При цьому межа незадовільного навчання становить 59 балів.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Усне опитування, обговорення проблемних питань, розв'язання ситуаційних завдань, виконання тестів, виконання самостійної роботи, вивчення першоджерел з дисципліни та огляд наукової літератури.

7. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна

1. Антонова О.І. Основи медичних знань. Навчальний посібник. Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2018. 126 с.

2. Будзин В., Гузій О. Основи медичних знань. Навчальний посібник. Львів: ЛДУФК, 2018. 48 с.

3. Тарасюк В.С., Матвійчук М.В., Паламар В.В. Медицина надзвичайних ситуацій. Організація надання першої медичної допомоги. Київ: ВСВ «МЕДИЦИНА», 2017. 528 с.

4. Ткачук А.І., Пуляк О.В. Цивільний захист. Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр». Перевид., доповн. та перероб. Кропивницький: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2017. 144 с.

5. 3. Кудін С.Ф., Савонова О.В., Козерук Ю.В. Дитячі інфекційні хвороби. Навч.-метод. посіб. для викладачів основ медичних знань, основ педіатрії, вчителів основ здоров'я, студентів вищих навчальних закладів. Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, 2017. 90 с.

6. Плахтій П.Д., Макаренко А.В., Гутарева Н.В., Соколенко Л.С. Долікарська допомога та основи захисту населення в надзвичайних ситуаціях: підручник. Кам'янець-Подільський : ТОВ « Друкарня Рута», 2018. – 340с.

7. Гутарева Н.В., Макаренко А.В., Мусхаріна Ю.Ю. Актуальні аспекти медичних знань. Актуальні аспекти медичних знань: підручник / Н.В. Гутарева, А.В. Макаренко, Ю.Ю. Мусхаріна - Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. - 309 с.

Допоміжна

1. Васюхін М.І., Касім А.М., Бень А.П. Концепція та алгоритми створення системи виявлення та протидії надзвичайним ситуаціям на території особливо важливих об'єктів у реальному часі. Науковий вісник Херсонської державної морської академії. 2019. № 2.

2. Кудін С.Ф., Савонова О.В., Козерук Ю.В. Інфекційні хвороби, які набули соціального значення. Навч.-метод. посіб. для студентів і викладачів вищих педагогіч. навч. закладів. Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, 2017. 80 с.

3. Наказ МВС України «Про затвердження Типового положення про територіальні курси цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності» від 16.10.2018 р. №835 (zareєстровано: Міністерство юстиції України від 05.11 2018 р. за №1256/32708).

4. Макаренко А.В., Гутарева Н.В. Перша медична допомога в загрозованих для життя станах: методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Основи медичних знань та цивільний захист». м. Слов'янськ: Вид-во Б.І. Моторін, 2019. 28 с.

5. Макаренко А.В., Гутарева Н.В. Домедична допомога при пораненнях і кровотечах: : методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни

«Основи медичних знань та цивільний захист». м. Слов'янськ: Вид-во Б.І. Моторін, 2021. 25 с.

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту» від 27.09.2017 р. № 733.

7. Макаренко А.В., Гутарева Н.В. Фізіологічне обґрунтування функціональних процесів окремих органів і систем : навч.-метод. посібн. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. - 195 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

Державна служба України з надзвичайних ситуацій.

URL: <http://www.dsns.gov.ua>

Міністерство екології та природних ресурсів України

URL: <http://www.menr.gov.ua/>

Офіційний сайт Американського вулканічного товариства

URL: <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою)

Північноатлантичний альянс (НАТО)

URL: <http://www.nato.int/>

Постійне представництво України при ООН

URL: <http://www.uamission.org/>

Рада національної безпеки і оборони України

URL: <http://www.rainbow.gov.ua/>

Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України

URL: <http://erriu.ukrtel.net/index.html>

9. Посилання на дистанційний курс

<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/>

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу програму з дисципліни «Основи медичних знань та ЦЗ»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 232 «Соціальне забезпечення»

Розробник: кандидат медичних наук, доцент кафедри медико-біологічних
основ охорони життя та цивільного захисту ДДПУ Н.В. Гутарева

Метою впровадження дисципліни «ОМЗ та ЦЗ» в освітній процес є розширення знань здобувачів спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» про причини, ознаки і перебіг хвороб людини та невідкладних станів, про способи надання долікарської медичної допомоги у будь-яких умовах, про роль профілактичних заходів у попередженні розвитку патологічних станів, а також засвоєння новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування НС та побудови моделей їхнього розвитку, перебігу і наслідків.

До змісту робочої програми дисципліни «ОМЗ та ЦЗ» включені основні загальні та фахові компетентності, програмні результати навчання, методи навчання та контролю, структура навчальної дисципліни, теми занять, сучасний список рекомендованої літератури, інформаційні ресурси в інтернет-просторі та посилання на дистанційний курс.

Автор, відповідно до державного нормативного документа (ОП), визначив мету та завдання курсу, які успішно мають бути реалізовані через зміст дисципліни, методи і форми організації діяльності студентів та контроль їхньої успішності. Програма побудована у логічній послідовності і дає сучасну, вичерпну інформацію, що відповідає вимогам вищої школи.

Робоча програма з дисципліни «ОМЗ та ЦЗ» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» може бути впроваджена в освітній процес.

Рецензент:

завідуюча інфекційним відділенням
КНП «Обласна дитяча лікарня м.Слов'янськ»,
лікар Вищої категорії з дитячих інфекцій
та Вищої категорії з педіатрії

А.С. Другова

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу програму з дисципліни «Основи медичних знань та ЦЗ» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 232 «Соціальне забезпечення»

Розробник: кандидат медичних наук, доцент кафедри медико-біологічних основ охорони життя та цивільного захисту ДДПУ Н.В. Гутарєва

Робоча програма з курсу «Основи медичних знань та цивільного захисту» розроблена у відповідності до основних положень організації освітнього процесу у ВНЗ і рекомендується для підготовки здобувачів першого бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 232 «Соціальне забезпечення»

В програмі, згідно новим вимогам ОП, структурно виділені загальні та спеціальні компетентності, програмні результати навчання, матриця формування і оцінювання компетентностей, теми, які формують знання та уміння майбутніх фахівців та необхідні для забезпечення збереження здоров'я і життя людини.

Програма містить список літератури з урахуванням традиційно випробуваних джерел та новітніх україномовних видань, форми контролю. Отже, структурно і змістовно розроблена програма відповідає чинним навчально-виховним вимогам і заслуговує на рекомендацію до практичного застосування у навчальному процесі.

Рецензент:

кандидат біологічних наук, доцент
кафедри фізичної терапії, фізичного
виховання і біології ДВНЗ «ДДПУ»

Ю.С. Клименко